

De laatste toevoeging werd op zachteren toon gezegd en met een fijne nuance van terughoudendheid waardoor het geheel de beteekenis kreeg van: 't Liefst zag ik samenwerking . . . maar eigenlijk is ontbinding misschien beter. En toen volgde nogmaals, met een glimlach, de vraag:

„Zouden we nu niet genoeg politiek gehad hebben?”

Waartegen ik ditmaal niets meer had in te brengen.

* * *

— „Geloof u dat ons belastingstelsel voor vereenvoudiging vatbaar zou zijn?”

„Het ideale, maar tevens het meest onpractische belastingstelsel, zou zijn een *impôt unique*, dat wil zeggen: „één belasting, voorziende in de behoefte en waar iedereen naarmate van zijn draagkracht zou bijdragen. Maar juist omdat dat zoo mooi is, acht ik het onmogelijk. Het gaat met belastingen zoo-wat als met kleedingstukken: Als één kleedingstuk zou gemaakt worden voor het geheele lichaam, dan zou het zeke gemakkelijk aan en uit te trekken zijn, maar het zou nergens passen. Karakteristiek voor belastingen is het, dat ze zich voegen naar de levensvoorwaarden der menschen en trachten, geen ruimte open te laten waardoor men zich aan de verplichting kan onttrekken. Zoo treft de vermogensbelasting het roerende en onroerende bezit, de bedrijfsbelasting de werkzaamheden en de personeele belasting de verteringen. En nu spreekt het vanzelf dat men, waar men telkens de belastingen heeft gewijzigd naar de behoefte, het eenheidsbegrip en het stelselmatige wel wat hebben moeten opofferen aan de wenschelijkheid dat elke belasting goed aansluit.

„Dat men die belastingen vervelend vindt, is natuurlijk. Iedereen denkt aan zichzelf in de eerste plaats en kan zich moeilijk troosten met de gedachte aan de algemeene noodzakelijkheid. Maar toch zijn dikwijls de vormen meer hinderlijk dan het *fond*, met andere woorden: De belastingbiljetten zijn vaak hinderlijker dan de belasting en dat is toch onvermijdelijk. Men moet daarbij rekening houden met twee dingen: In de eerste plaats dat men door die groote *questionnaires* gevrijwaard wordt voor eene betaling die niet billijk is en in de tweede plaats dat men daardoor gedwongen wordt te betalen wat men schuldig is.

„En dat die dwang niet overbodig is, blijkt wel uit de ontduikingen die plaats hebben ondanks het kruisverhoor waaraan men de menschen onderwerpt. Personen die zich zouden schamen om een speld mee te nemen die hun niet toebehoort, meenen in een hoekje van hun geweten een plaats te mogen reserveeren voor ontduiking van belasting. Wat waar is voor het individu, schijnt niet waar voor de massa's; men schijnt aan den Staat te mogen onthouden wat men het individu zou geven.

„Ik zou wel willen zeggen aan diegenen die zich zoo bitter beklagen over het ingewikkelde van ons belastingstelsel wat Alphonse Karr eens zei over de doodstraf: *Abolissons la peine de mort . . . mais que messieurs les assassins commencent.*

„Laat men maar beginnen met eerlijk op te geven, dan zal de vereenvoudiging wel volgen.”

* * *

— „De doodstraf . . . dat is juist een onderwerp waarover ik ook uw meening wilde weten.